

**VERSLAG VAN DE GEZAMENLIJKE VERGADERING VAN DE COMMISSIES
RUIMTE EN GROEN ALSMEDE WATER EN MILIEU, GEHOUDEN OP 18 NOVEMBER
2002 IN HET PROVINCIEHUIS van 19.30 – 20.45 uur**

Aanwezig:

Mw. M. Haak-Griffioen (wnd. voorzitter), mw.mr. J.G.J. Kamp (gedeputeerde), dhr.dr. J. Streng (gedeputeerde), mw.mr. M.L.A.A. de Bont-de Krom (CDA), dhr. drs. A. Boone (VVD), mw. J. Bosch-Eldering (CDA), dhr. H.H. van den Broek (CDA), dhr.drs. A.J. Ditewig (VVD), dhr. E. Jongsma, dhr. J.F.M. Kloppenborg (GL), mw. drs. C.G. Knaap (D66), dhr. M.F. van Leeuwen (SGP), dhr.dr. B. Levering (PvdA), mw. S.D. Oosterhuis (VVD), mw. A.H. Raven (CDA), dhr.mr. S.D. Renzema (D66), dhr.ir. M.W. van der Sande (GL), mw.drs. R.M. Stadhouders (CDA), dhr.ir. B.A. Witteman (SP) en mw. Th. de Wit (D66).

Afwezig:

Dhr. J. Binnekamp, dhr. Jac. Dekker, mw.drs. N. Fotinos, mw. M.H.M. Knipscheer, mw. J.C. Kramer, dhr. C.G.J. van den Oosten, dhr. ir. J.S. Rüter.

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Dhr. H.J. de Loor, mw.drs. T.J.J. Kalker, dhr.drs. M.P. van der Vat, dhr.drs. F. Zantkuijl interim-directeur van de dienst Ruimte en Groen, mw.drs. J.J.C. Stam (secretaris) en mw. G. van Weerd (verslag).

1. Opening

De wnd. voorzitter, mevrouw Haak, opent deze gezamenlijke vergadering van de commissies R&G en W&M met een woord van welkom. In het bijzonder verwelkomt zij de heer F. Zantkuijl, tot 1 maart a.s. interim-directeur van de dienst Ruimte en Groen, alsmede twee gasten, afkomstig van het Ministerie van VROM.

Zij deelt mede dat zij de heer Bijkerk, wegens ziekte afwezig, als voorzitter in deze vergadering zal vervangen.

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Kramer en de heer V.d. Oosten.

Van deze vergadering worden televisieopnamen gemaakt door RTV Utrecht.

2. Inbreng in Nationaal Bestuursakkoord Water

Mevrouw Knaap is verheugd over het feit dat de twee voorliggende stroomgebiedsvisies op tijd konden worden afgerond, terwijl er toch sprake was van een krappe planning. De D66-fractie stemt in met de inbreng van beide visies in het Nationaal Bestuursakkoord Water.

Aan de commissieleden wordt gevraagd of zij kunnen instemmen met de suggestie aan het IPO om in het nationaal Bestuursakkoord Water voldoende beleidsruimte te houden voor integrale afwegingen in de streekplannen van de provincies. Mevrouw Knaap vraagt zich wel af in hoeverre er in de praktijk daadwerkelijke beleidsruimte voor de provincie Utrecht overblijft; water gaat zijn eigen gang en ook de provincie Utrecht is onderdeel van een veel groter geheel.

De heer Boone laat weten dat de VVD-fractie voorstander is van een stevige inbreng in het Bestuursakkoord. Zijn fractie kan instemmen met voorliggende stroomgebiedsvisies en de inbreng, omdat daarmee de claim van de provincie Utrecht in het Bestuursakkoord kan worden veilig gesteld.

Op het kaartmateriaal worden toch wel zwakke plekken zichtbaar, waardoor bv. Veenendaal onder water zal komen te staan. Zijn vraag is hoe snel dienaangaande kan worden ingegrepen.

Gesproken wordt over de periode 2015-2050. Die termijn is wel erg ver weg en het is dan ook de vraag in hoeverre daarover harde uitspraken kunnen worden gedaan.

Spreker verwijst voorts naar pag. 15 van de stroomgebiedsvisie Amstelland, waarin de verontreiniging van een RWZI wordt gemeld. Van groot belang is het dat dergelijke knelpunten, ook op kleinere schaal, adequaat worden opgelost.

Een kritische kanttekening plaatst hij bij de z.i. wat wonderlijke benaming van bepaalde gebieden, bv. Kommer en Kwel. Dit doet afbreuk aan de ernst van de problematiek en zijn vraag is of dat niet anders kan.

De VVD-fractie is voorstander van het houden van beleidsruimte, om zo integrale afwegingen in de streekplannen te kunnen maken.

Vragen heeft zijn fractie over de tabel met kostenopgaven van de Gelderse Vallei en Amstelland. Graag hoort hij een verklaring voor de veel hogere kostenopgave van Amstelland.

Mevrouw De Bont complimenteert de samenstellers met voorliggende inbreng. Er is veel werk verzet om vanuit beide stroomgebiedvisies een duidelijke en heldere inbreng op tijd te kunnen realiseren. Trots is zij op het feit dat de provincie Utrecht in Nederland het verste is met de planontwikkeling van de stroomgebiedvisies.

De CDA-fractie stemt dan ook in met voorliggende inbreng in het Nationaal Bestuursakkoord Water. De provincie Utrecht is pas vanaf 2000 actief bezig met het ontwikkelen van een visie op het water. Het is opmerkelijk hoeveel werk er in korte tijd is verzet. De rol van de provincie, als trekker van de processen, heeft op de juiste wijze gestalte gekregen.

Duidelijk is wel dat er een grote informatieachterstand aan het ontstaan is bij de inwoners van de provincie ten aanzien van beide stroomgebiedvisies. Het is van groot belang dat de provincie daarover breed gaat communiceren, ook, om draagvlak voor maatregelen te bewerkstelligen.

Zij is er voorstander van dat de “trits vasthouden bergen afvoeren” wordt gehandhaafd, dat wil zeggen, dat wordt gewerkt conform de volgorde die hier is vastgelegd.

Opmerkelijk is het dat de RWZI's dikwijls nog grote vervuilers zijn. Haar fractie is van oordeel dat er veel energie moet worden gestoken om die knelpunten op te lossen.

Duidelijk is dat er nu plannen zijn, die haaks op elkaar staan. Terzake verwijst zij naar het Plan de Venen dat niet strookt met de nieuwe plannen. Haar fractie is wel van oordeel dat, wil de provincie een betrouwbare overheid zijn, het beleid dat het eerste is ingezet ook daadwerkelijk moet worden afgemaakt.

Zorgen heeft haar fractie over de implicaties van de voorliggende stroomgebiedvisies. Extra aandacht en energie moet worden gegeven aan het aangaan van nieuwe coalities en samenwerkingsverbanden, met name met agrariërs en met de groene sector. Niet duidelijk is of deze sectoren de plannen wel steunen, maar ook daar moet draagvlak worden gecreëerd.

In tegenstelling tot de VVD-fractie, vindt de CDA-fractie het wel leuk dat er met metaforen is gewerkt; dat versterkt de duidelijkheid.

De heer Levering kan in grote lijnen instemmen met het betoog van mevrouw De Bont. Ook zijn fractie heeft zorgen over de samenwerking. Zo hoorde hij dat agrariërs de plannen omtrent de waterbeheersing als een “hype” typeerden. Kennelijk is de ernst van de situatie nog niet voldoende doorgedrongen. Dit vraagt om veel communicatie en voorlichting. Zorg is er ook over de doorloop van de plannen tot 2050. De ontwikkelingen over een dergelijk lange termijn kunnen niet in de hand worden gehouden, terwijl de belangen zo groot zijn.

De heer Kloppenborg is van oordeel dat de stroomgebiedvisies, met name van de Gelderse Vallei, van hoge kwaliteit zijn. Zijn fractie steunt de voorliggende inbreng van de provincie in het

Nationaal Bestuursakkoord Water. De gevolgen van dat Akkoord moeten wel duidelijk onder ogen worden gezien. Spreker verwijst terzake naar het Binnenveld, de polders in de Eemvallei en Schalkwijk. Z.i. is deze inbreng ook een belangrijke drager voor het streekplan. Duidelijk is dat er pijnlijke keuzes moeten worden gemaakt, o.a. in de Venen. De provinciale overheid heeft z.i. de taak om de doelstellingen te halen én om de landbouw, waar mogelijk, toekomstperspectief te bieden. Zo moet worden nagegaan waar het veenweidegebied, ook door behoud van de landbouw, kan worden geoptimaliseerd. Wel is een reële en praktische benadering belangrijk, en moeten de consequenties van dit plan daadwerkelijk onder ogen worden gezien. Zijn fractie vindt vraag 2 wat cryptisch geformuleerd. Terzake wordt om verduidelijking gevraagd.

De heer Van Leeuwen complimenteert de opstellers met de kwaliteit van de rapporten. Z.i. is er wel een duidelijk verschil tussen beide rapporten. Zijn voorstel is om één matrix op te stellen voor de plannen en processen van zowel Amstelland als Gelderse Vallei, beschreven in de stroomgebiedvisies, waardoor deze meer op elkaar aansluiten.

Duidelijk is dat er voor de provincie Utrecht een grote opgave ligt met een lange doorlooptijd en met hele grote financiële gevolgen.

Voor wat betreft het creëren van draagvlak voor de plannen, meent spreker dat er niet al te “massief moeten worden gecommuniceerd”. Terzake verwijst hij naar de communicatie destijds rond het rapport van Rome, met scepsis als gevolg. De afwikkeling van de problematiek, beschreven in de stroomgebiedvisies, vergt tijd om een en ander te laten bezinken.

Ook hij is van mening dat een betrouwbare overheid de bestaande planontwikkeling in ogenschouw dient te nemen en moet respecteren.

De heer Witteman kan zich vinden in voorliggende realistische inbreng van de provincie in het Bestuursakkoord.

Hij pleit ervoor dat de provincie primair gaat communiceren met gemeenten en dat gemeenten op hun beurt hun inwoners gaan informeren. Daarmee wordt frictie tussen de informatievoorziening van twee verschillende overheden voorkomen.

Mevrouw De Bont vraagt hoe is gecommuniceerd met de waterschappen bij Vianen.

Mevrouw Haak kan zich niet vinden in de benadering van de heer Van Leeuwen, voor wat betreft het temporiseren van de informatie en communicatie over een langere termijn. Communicatie op korte termijn met de achterban is nodig, juist om de grote belangen die er liggen, nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. Uitstel daarvan zal het draagvlak zeker niet vergroten.

Tijdens de recent gehouden presentatie van de heer Meester over het streekplan, kwam naar voren dat er meerdere gebieden zijn waar dubbele claims liggen. Haar voorstel is om juist die dubbele knelpunten snel in beeld te brengen, zodat de staten goede en afgewogen keuzes kunnen maken. Haar fractie adviseert positief over de vragen 1 en 2.

Mevrouw Kamp is verheugd over de positieve reacties op voorliggende documenten. Zij merkt op dat de visies in een landelijke vergelijking tot de beste behoren.

Naar aanleiding van opmerkingen van de heer Van Leeuwen, stelt zij dat er geen sprake van is dat verschillende bureaus aan de stroomgebiedvisies van Amstelland en Gelderse Vallei hebben gewerkt. De visies zijn anders, maar dat vloeit voort uit de verschillen in de desbetreffende gebieden. Amstelland kenmerkt zich door veen en polders, terwijl de Gelderse Vallei hoofdzakelijk uit zandgronden bestaat. Veel (voor)werk is gedaan door de waterschappen. Dit heeft bijgedragen tot de hoge kwaliteit van de visies.

De stuurgroepen Amstelland en Gelderse Vallei hebben inmiddels met voorliggende inbreng ingestemd. In het Nationaal Bestuursakkoord Water worden op landelijk niveau afspraken gemaakt en

vinden er onderhandelingen plaats over de verdeling van de kosten. Overigens kunnen er tot het jaar 2015 de nodige activiteiten in gang worden gezet, zonder dat dit met extreem hoge kosten gepaard gaat, met name daar waar het gaat om communicatie en het creëren van draagvlak. Van belang is het dat er tot 2015 geen “spijtmaatregelen” worden genomen in relatie tot de lange termijn van 2050.

De voorliggende watervisies hebben een doorkijk tot 2050 en hebben uitsluitend betrekking op het water. Echter, uiteindelijk moeten in de besluitvorming over het streekplan en daaruit voortvloeiende uitwerkingsprojecten ook alle andere belangen worden meegewogen.

Zij memoreert dat er met het gebied De Venen een overeenkomst is gesloten. Die overeenkomst staat op onderdelen haaks op elementen uit de nieuwe stroomgebiedvisies.

Zij is van mening dat de overheid betrouwbaar moet zijn in het nakomen van toezeggingen, maar tevens oog kan hebben voor nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht. Dat betekent dat partijen diepgaand met elkaar in discussie moeten gaan. Zij kan zich voorstellen dat zo’n discussiemoment zich voordoet, wanneer de evaluatie van de overeenkomst met De Venen aan de orde komt.

Deze kwestie is ook onderwerp van gesprek geweest in de stuurgroep De Venen.

Nadrukkelijk stelt spreekster dat niet het water de veroorzaker is van de problemen, maar dat de problemen voortkomen uit het desbetreffende gebied.

Wanneer belang wordt gehecht aan het behoud van het huidige cultuurlandschap, dan houdt dat tevens in dat ook de landbouw in dat gebied moet worden behouden. Daarin moet een evenwicht ontstaan. Om die reden is het van groot belang dat er draagvlak en vertrouwen over en weer gaat ontstaan.

Voorts zet zij uiteen dat er met gemeenten zgn. “watertafels” zijn georganiseerd en inmiddels blijken de problemen steeds meer erkenning te krijgen. In de toekomst wordt men met grote knelpunten geconfronteerd. Men kan er niet omheen dat Nederland in de toekomst aanzienlijk meer water zal moeten kunnen verwerken.

Nogmaals zet zij uiteen dat de belangen van het water in democratische besluitvormingsprocessen ook tegen andere belangen zullen moeten worden afgewogen. Om die reden wordt ook gevraagd om het openhouden van beleidsruimte in het Nationaal Bestuursakkoord Water. Water heeft ruimte nodig, dat impliceert ook dat dubbel ruimtegebruik noodzakelijk is.

De kostenramingen van Amstelland en van Gelderse Vallei zijn inderdaad verschillend. De kosten van Amstelland zijn veel hoger, gelet op de problemen in het veenweidegebied, waardoor bewoners moeten worden uitgekocht en grond moet worden aangekocht. De kosten daarvan zijn veel hoger dan die van waterberging. Overigens gaat het hier om aannames.

De wijze van naamgeving vindt ook zij erg leuk, juist omdat de namen iets zeggen over de manier van werken.

Spreekster licht toe dat de provincie Utrecht werkt aan draagvlak met gemeenten en andere partijen. Landelijk wordt er ook een campagne gevoerd, o.a. via TV-spots en publicaties in landelijke bladen. Inderdaad zijn enkele RWZI’s een bron van vervuiling, maar aan de oostkant van de provincie wordt vervuiling ook veroorzaakt door de mestproblematiek. Er moet nog een keuze worden gemaakt in de sanering en die keuze is tot nog toe niet gemaakt. Zo vergt de aanpak van vervuilende RWZI’s forse investeringen, terwijl andere vervuilingsbronnen niet of in mindere mate worden aangepakt, waardoor de problemen blijven bestaan. Juist dat element stuit bij de waterschappen op nogal wat weerstand.

Voorts zet zij uiteen dat de provincie Utrecht, zonder Vianen, drie waterschappen heeft. Vianen valt onder het waterschap “Alblasserwaard en Vijf s’Heerenlanden”, zodat er voor Vianen een andere stroomgebiedvisie zal worden opgesteld, die overigens zeker zal worden afgestemd met voorliggende inbreng.

De heer Jongsma kan zich in hoofdlijnen vinden in de opvattingen van de gedeputeerde. In het kader van voorlichting en communicatie verwijst hij naar een proefboerderij in Zegveld, alwaar kaartmateriaal wordt getoond waaruit naar voren komt dat de opbrengsten door vernatting zullen gaan dalen. Dat is een reële angst van agrariërs.

Spreker wijst erop dat vernatting niet altijd zal bijdragen aan de in standhouding van het cultuurlandschap, met name zal de functie van de boer door vernatting gaan verdwijnen. Hij pleit voor een eerlijke benadering. Voorkomen moet worden dat er illusies worden gewekt.

Mevrouw Knaap is van oordeel dat de inbreng van de provincie voor het Bestuursakkoord meer moet zijn dan alleen maar een bouwsteen voor het streekplan. Deze visie moet een zwaarder fundament krijgen, gelet op de grote waterknelpunten waarmee men in de toekomst zal worden geconfronteerd.

De heer Levering verwijst naar de presentatie van de heer Meester, waaruit duidelijk naar voren kwam dat zich nu al problemen en fricties in gebieden gaan voordoen. Ook hij is van oordeel dat snel aan een goed draagvlak moet worden gewerkt. De provincie mag niet voor zijn verantwoordelijkheden terzake weglopen.

De heer Van Leeuwen onderschrijft dat, maar benadrukt dat het hier gaat om een inbreng voor een Nationaal Bestuursakkoord. Hij meent dat de provincie Utrecht niet “op de muziek moet vooruitlopen”. Andere provincies hebben tot 2005 de gelegenheid een en ander te implementeren. Wel doet zich bij hem de vraag voor hoe dit gegeven in het nieuwe streekplan kan worden ontwikkeld, met behoud van beleidsruimte. Daarbij tekent hij aan dat de provincie alleen die ambities moet definiëren, die ook daadwerkelijk kunnen worden waargemaakt.

De heer Kloppenborg sluit zich aan bij opmerkingen van D66 en de PvdA. Het proces is met tempo ingezet en er zijn goede stukken geproduceerd.

De heer Boone meent dat er toch tijd nodig is voor het maken van goede afwegingen, gelet op de complexe problematiek. Naar zijn overtuiging worden de hoge kosten van Amstelland niet alleen door het gebied veroorzaakt maar ook door de keuzes die daar zijn gemaakt; die hoge kosten zullen uiteindelijk toch door de burgers moeten worden betaald, via waterschapsomslagen.

Mevrouw De Bont beaamt dat er beleidsruimte moet blijven voor de provincies, voor het maken van integrale afwegingen in de streekplannen van de provincies. Zij vraagt of er terzake bepaalde ijkmomenten in beeld zijn.

Naar aanleiding van opmerkingen, die zijn gemaakt over de betrouwbare overheid, meent ook de heer Renzema dat er op korte termijn moet worden geïnventariseerd waar zich knelpunten in beleid en plannen voordoen. Vragen heeft hij over de hoge kosten: worden die veroorzaakt door keuzes van de provincie? Ook dat vereist een nadere analyse, zodat inzichtelijk wordt wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor bepaalde kosten.

Ook hij vond de presentatie van de heer Meester zeer informatief. Hij pleit ervoor om die systematiek op het gehele streekplan toe te passen.

Mevrouw Kamp is er ook voorstander van om te gaan inventariseren waar knelpunten liggen en wat deze voor consequenties kunnen hebben voor de komende streekplanperiode. De Venen is daar een voorbeeld van. Zij onderschrijft de opmerking van de heer Jongasma dat vernatting leidt tot meer open gebieden en dat dit ten koste zal gaan van het cultuurlandschap en de natuur. Het veenweidegebied heeft diepe putten, zoals bv. de Bethunepolder. Voorgesteld wordt deze onder water te zetten, waardoor deze niet langer water uit de omgeving zullen wegzuigen. Duidelijk is wel dat dergelijke maatregelen grote consequenties hebben. Nogmaals zet zij uiteen dat niet het water het probleem is, maar de inklinking van het veen door oxidering aan de lucht. Dit proces kan niet worden tegengegaan, maar het kan wel worden vertraagd. Dat vraagt dan wel om duidelijke keuzes.

Het is haar wel duidelijk dat, wanneer boeren de mededeling krijgen dat zij niet langer in het veenweidegebied kunnen boeren, daar financiële compensaties tegenover moeten staan. De kosten voor uitkoop van agrariërs, die hun bedrijf niet kunnen voortzetten, zijn dan ook aanzienlijk.

De wnd. voorzitter rondt de discussie over dit onderwerp af. Zij constateert dat alle fracties positief adviseren over de inbreng van de provincie Utrecht in het Nationaal Bestuursakkoord Water.